

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ

УДК 37.015.3:316.614.5 (045)

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.84.47>**М. О. Волошенко,**кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри психології та соціальної роботи
Національного університету «Одеська політехніка»,

СУПРОВІД СТАНОВЛЕННЯ УСВІДОМЛЕНОГО БАТЬКІВСТВА ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ

У статті розглянуто питання становлення усвідомленого батьківства та його супровід як психолого-педагогічна технологія та конкретизовано основні чинники становлення усвідомленого батьківства. Аналіз літератури показав, що досі в психології питання системи факторів, що детермінують батьківство, до кінця ще не вирішено. Як правило, теоретичні положення та практичні дослідження в галузі сім'ї стосуються окремих аспектів, пов'язаних із формуванням людини як батька. Серед цих чинників найбільш вивчені у вітчизняній психології чинники відтворення. Найбільш розроблені з погляду причинної та функціональної залежності репродуктивні установки та репродуктивна поведінка особистості. Що стосується формування батьківства, то слід зазначити, що соціальний рівень впливу породжує це формування в кожному конкретному випадку, задаючи певну модель батьківства для індивіда, даючи відповідну точку для розриву особистісних характеристик подружжя, їхньої ціннісно-мотиваційної сфери, а також досвіду, набутого у батьківській сім'ї. Саме в сім'ї людина набуває першого соціального досвіду, засвоює правила та норми поведінки. Батьківська сім'я служить найбільш доступною моделлю спостереження, а за певних умов і наслідування. Важливим завданням на державному рівні є підготовка молоді до свідомого виховання. Чим адекватніше і конкретніше сформована система їхніх уявлень про виховання, що більш поінформовані та практично підготовлені молоді люди можуть відігравати роль батьків, то більше в них шансів створити повноцінну сім'ю та успішно виховувати дітей. Батьки мають велике соціальне значення, оскільки саме вони визначають розвиток та добробут сімейної системи та суспільства загалом. Характерні тенденції для сучасних сімей, особливо батьків (феномен «соціального сирітства», бездітність, фемінізація, ослаблення педагогічної ролі батьків, значне зниження стабільності сім'ї тощо), змушують нас приділяти цьому напрямку більше уваги.

Ключові слова: усвідомлене батьківство, психолого-педагогічні проблеми батьківства, педагогічна технологія.

Постановка проблеми. Стан сім'ї сьогодні – це система соціальних умов, що характеризує становище суспільства та перспективи його поступального формування, взаємозв'язку, зміни та наступності поколінь, які готують дитину до повноцінної реалізації прав та обов'язків людини та громадянина.

Сім'я – це найважливіший соціальний інститут, який є необхідною умовою для соціалізації кожної людини, відіграє важливу роль у розвитку суспільства та держави, у вихованні нових поколінь, забезпеченні суспільної стабільності та прогресу. Сім'я дуже впливає на психічне і фізичне здоров'я людини. Проте нині спостерігаємо суттєві проблеми планування сім'ї, що підтверджується погіршенням демографічної ситуації в Україні. Виявлено ознаки кризи сім'ї: нестабільність, нечисленність, фемінізація, які відбиваються на характері сімейного виховання. Розвиток соціальних притулків та дитячої безпритульності – явна ознака того, що для багатьох сімей, які виховують

дітей, виховання дітей не стало свідомою місією.

Слід, зокрема, відзначити, що тенденція до шлюбу та створення сім'ї зберігається у зв'язку з очікуванням народження дитини (вагітності). Ці союзи не є міцними і часто призводять до збільшення кількості неповних сімей (зокрема неповних батьківських сімей). Такий стан пов'язаний із недостатніми знаннями молодих батьків у галузі репродуктивного здоров'я та планування сім'ї. Щоб стати батьком, потрібно бути підготовленим і морально (бути сформованою особистістю), і фізично. Тобто саме завдяки плануванню сім'ї значною мірою покращується демографічне становище у країні.

Зважаючи на вищесказане, проблеми планування сімей є дуже актуальними у сучасній Україні. Для їх вирішення необхідна спеціальна робота з молоддю з підготовки до сімейного життя та молодими сім'ями щодо становлення усвідомленого батьківства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сучасне суспільство бачить у батьківстві контроль, турботу та сприяння прогресивному розвитку дитини. Майже всі жінки та чоловіки, які досягли статевої зрілості, можуть стати батьками. Народження першої дитини є важливою перехідною подією в житті жінки і чоловіка, у цей період вони набувають статусу материнства та батьківства. Психологічна підготовка до ролі батьків часто відповідає біологічним можливостям цієї ролі.

Виховання – це явище, яке можна розглядати з двох позицій: складна комплексна суб'єктивна особистісна освіта та повноцінний суперінтендант, що зазвичай складається з двох осіб, матері та батька. Ці погляди визначають рівень освіти батьків. На думку дослідників, кордоном, який розділяє ці рівні, є народження дитини [2, 5].

Батьківство відіграє важливу роль у житті конкретної людини. Протягом усього життя батьки залишаються важливими фігурами для людей.

Батьківство містить у собі феномен батьківства і материнства, але не обмежується його простою сукупністю. Однак під час відносно активної розробки окремих проблем материнства батьківство є практично невивченим. Те саме слід зазначити і стосовно батьківства загалом – у психології немає чіткого визначення батьківства, немає обґрунтування цього феномена з психологічного погляду, крім дослідження етнографічного аспекту батьківства [4].

Варто звернути увагу на те, що зміст поняття «відповідальність» у жінок та чоловіків різний. Жінка розуміє відповідальність за створення сприятливої атмосфери, затишку та комфорту в будинку. Під відповідальністю чоловік розуміє створення матеріального добробуту, сімейного затишку. Найчастіше почуття відповідальності за дитину з'являється насамперед у жінок, тому що вони проводять із дитиною більше часу, ніж чоловіки [6].

Усвідомлене батьківство трактують як систему взаємодії ціннісних орієнтацій, батьківських установок, обов'язків, відносин, емоцій і позицій. Сутність становлення свідомих батьків у молодій сім'ї полягає у формуванні цілісної структури батька, встановленні стійких зв'язків між його структурними елементами, когнітивному, емоційному та емоційному розвитку кожного структурного елемента батька [9].

Сім'я – це перший інститут соціалізації дитини. Саме домашнє виховання є найбільш природним і відіграє важливу роль у розвитку та становленні особистості. Молоді батьки завжди перебувають під тиском авторитетних джерел: як доглядати дитину та як її виховувати.

Вибираючи свій стиль поведінки під час спілкування з дитиною, батьки можуть потрапити у ситуацію невизначеності, відчувати сумніви, почуття

провини тощо. Усе це визначає необхідність психологічної підтримки з боку сім'ї та сімейного виховання.

Психологічна робота з батьками – досить складний напрямок соціально-педагогічної діяльності. Часто батьки не сумніваються у своїх здібностях, звинувачуючи школу та суспільство у труднощах у взаєминах між дітьми та батьками. Батькам часто буває важко усвідомити помилковість своїх думок, почуттів та вчинків. На цьому фоні виховна діяльність у сім'ї розподіляється нерівномірно між батьком та матір'ю. Найчастіше вихованням та емоційним спілкуванням з дитиною займається мати, а от батько робить це «за настроєм».

Як наслідок немає жодного систематичного впливу на сім'ю. Батьки для дітей рідко діють як єдине ціле.

Аналіз психолого-педагогічної літератури показує, що проблема батьківства як інтегрального психологічного утворення особистості, чинники формування розроблено досить слабо. Фактично не розроблено питання цілеспрямованого становлення усвідомленого батьківства [1, 8, 10].

Провівши аналіз психологічної літератури з цього питання, можна сказати, що для всіх авторів тлумачення поняття «батьківство» залишається не визначеним.

Існують такі підходи до питання визначення феномену батьківства:

1. Дуальний підхід, у межах якого батьківство є цілісним феноменом у відносинах між матір'ю і дітьми; з іншого боку, батьківство є самостійним явищем, ядро якого полягає у особистостях матері чи батька.

2. Культурно-історичний підхід полягає в тому, що модель сім'ї та сімейного виховання, сімейні цінності, які відзначаються у певній культурі, мають значний вплив на дії батьків та матерів та на їхні переживання.

3. Біологічний підхід містить комбіновані дослідження, в яких істотна роль відведена еволюційним особливостям формування та розвитку мотиваційних, фізіологічних і поведінкових механізмів здійснення материнства.

4. У рамках етологічного підходу поведінка батьків є складніше влаштованою з психічного погляду і видозмінений під дією культурних норм варіант тваринної поведінки, яке спрямоване на формування необхідних умов для повноцінного розвитку потомства.

5. Культурно-антропологічний підхід розглядає батьківство як феномен, детермінований культурою, змінений під впливом факторів динаміки історії і який перебуває під впливом соціально-економічних факторів. Батьківство вважають однією з перспектив для реалізації людини як особистості в суспільному просторі.

6. Психоаналітичний підхід характеризує феномен батьківства у площині взаємодії дітей із батьками. Прихильники цього підходу віддають провідну роль фігурі матері. Фігура ж батька досліджується в контексті питань, пов'язаних з едіповою стадією розвитку дітей, на цю стадію припадає вік дітей до вступу до школи згідно з періодизацією розвитку дітей у психоаналітиці.

7. З погляду феноменологічного підходу для дослідників інтерес представляють батьківські функції, специфіка батьківської поведінки, їх встановлення та переживання, передбачувані очікування. Дослідники виділяють типи та стилі, характерні для поведінки батьків, особливості їхнього ставлення до дітей, батьківські позиції.

8. З позицій онтогенетичного підходу випливає, що не тільки соціальний статус людини та її культура визначають особливості батьківської поведінки, а й залежить від власної історії розвитку психічних процесів людини до та після народження [3].

Узагальнюючи думки різних дослідників, можна дійти невтішного висновку, що відповідальні батьки – це передусім зрілі люди, які можуть відповідати за вчинки в житті. Зріла особистість молодих батьків може забезпечити сприятливі умови для зростання та розвитку дитини, забезпечити матеріальне благополуччя та комфортні умови проживання [6].

Тому свідоме виховання – це насамперед баланс різних аспектів виховання: комунікативного, емоційного, ціннісного, економічного, нормативного та духовного.

Виклад основного матеріалу. Щоб говорити про батьківську готовність, необхідно наголосити на критеріях, за якими можна визначити ступінь батьківської готовності:

1. Бажання мати дитину.
2. Вміння дбати про дитину.
3. Майбутня мама має досягти емоційної автономії від своїх батьків, мати власні погляди та цінності.

4. Значним критерієм готовності до батьківства є здатність самим забезпечити дитину [7].

На думку фахівців, усвідомлений батько – «це насамперед зріла людина, яка може відповідати за свої вчинки та своє життя. Така людина може забезпечити роботу, житло і створити сприятливі умови для розвитку дитини» [3].

Мета усвідомленого батьківства: виховати у любові та турботі самодостатню особистість зі здоровою самооцінкою. Це не просто, знадобиться чимало сил, терпіння, уваги. Діти завжди повинні відчувати підтримку від найближчих. Їм не можна залишатися наодинці зі своїми проблемами та переживаннями, навіть якщо складно про них розповісти. Отже, усвідомлене батьківство – це насамперед баланс різних аспектів виховання:

– соціальний аспект - регулярний контакт з дитиною. У сучасному світі, повному небезпек та спокус, батьки завжди повинні бути в курсі того, що відбувається в житті дитини – якщо можна постарайтеся зрозуміти її інтереси та уподобання;

– емоційна сторона – батьки слухають дитину, говорять на важливі теми, намагаються уникати суджень та оцінок, але виступають у ролі помічників та порадишників, не уникають дитини;

– економічний аспект – уже зараз освіта в державних навчальних закладах стає дедалі дорожчою. Тому батьки повинні мати змогу оплачувати навчання своїх дітей та забезпечувати їх необхідним одягом;

– захисний аспект стає дуже актуальним в умовах сучасного українського суспільства та полягає у збереженні і зміцненні здоров'я дитини, що повністю лягає на плечі батьків;

– з регулятивної сторони – батьки повинні відігравати роль фахівців, які мають досвід роботи у соціальних установах. Це означає, що дитина має дотримуватися правил;

– духовний аспект – уміння прищеплювати дитині основні життєві цінності в сім'ї, культурі тощо.

Під час розгляду положень, що характеризують сутність дефініції «технологія», необхідно передусім визначити його зміст. Сьогодні серед фахівців немає єдиного розуміння змісту терміну «технологія».

Поняття «технологія» розуміють по-різному. З одного боку, технологія – це спосіб матеріалізувати робочі функції, знання, навички та досвід людини у дії, спрямовані на перетворення предмету чи соціальної реальності.

З іншого боку, технологія – це практична діяльність, яка характеризується раціональною послідовністю використання інструментарію з метою досягнення якісних результатів праці. У широкому значенні слова технологія – це спосіб здійснення діяльності на підставі її раціонального розчленування на процедури й операції з їхньою подальшою координацією та вибору оптимальних засобів і методів їх виконання [3].

Існує чимало класифікацій технологій. Завжди необхідно розрізняти як мінімум два типи технологій: педагогічні та психологічні. Якщо в педагогічних технологіях операції та дії фізично відчутні, то психологічні технології носять більш прихований характер: це психічні операції та дії у психіці конкретної людини. Однак провести чіткий кордон між ними досить важко.

Педагогічну технологію розглядають як системний метод створення, застосування та визначення всього процесу викладання і засвоєння знань із урахуванням технічних розумових ресурсів та їхньої взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм освіти. Відмінністю

педагогічних технологій від будь-яких інших є те, що вони сприяють більш ефективному навчанню за рахунок підвищення інтересу та мотивації до нього в учнів. Нині існує безліч психолого-педагогічних технологій, що розрізняються за цілями, завданням, структурою; методики прискореного навчання: групове навчання, навчальні ігри тощо. Чимало їх використовують не лише в освітньому процесі, а й в інших сферах.

Сьогодні сучасна освітня технологія – це психолого-педагогічний супровід. Психолого-педагогічний супровід є не просто сумою різноманітних методів корекційно-розвивальної роботи, а постає як комплексна технологія, особлива культура підтримки та допомоги у вирішенні завдань розвитку, навчання, виховання, соціалізації тощо.

На сучасному етапі розвитку суспільства спільно й інтенсивно розвивається ідея психолого-педагогічного супроводу всіх учасників освітніх відносин, що виникла в рамках проблеми надання ефективної кваліфікованої педагогічної та психологічної допомоги.

Поняття «супровід» у психолого-педагогічній літературі означає спільну діяльність фахівців, спрямовану на створення системи педагогічних, соціально-психологічних умов, що сприяють успішному навчанню, соціалізації та розвитку особистості у конкретному освітньому середовищі [10].

Розглядаючи супровід як технологію, звертаємо увагу на три обов'язкові взаємопов'язані компоненти у процесі супроводу:

1. Систематичне діагностування та відстеження психолого-педагогічного статусу суб'єкта.
2. Створення соціально-психологічних умов розвитку суб'єкта.
3. Створення спеціальних соціально-психологічних умов надання допомоги суб'єктам, які мають проблеми.

Передбачаємо, що з перших хвилин перебування суб'єкта в освітньому процесі починає дбайливо і конфіденційно збиратися й накопичуватися інформація про різні сторони його психічного життя та динаміку розвитку, що необхідно для створення умов особистісного зростання кожного суб'єкта.

Характерні тенденції для сучасних сімей, особливо батьків (феномен «соціального сирітства», бездітність, фемінізація, ослаблення педагогічної ролі батьків, значне зниження стабільності сім'ї та ін.), примушують нас приділяти цьому напрямку більше уваги.

Аналіз сучасного суспільства та сучасних сімей показує, що батьки часто не в стані створити сприятливі умови для ефективної соціалізації своїх дітей, що призводить до загострення різних соціальних проблем.

Помилки і прорахунки, допущені батьками у процесі виховання та розвитку, змінюються асоці-

альною поведінкою дитини, потім можуть виникнути проблеми адаптації до життя у суспільстві, різні відхилення у психічному та особистісному розвитку.

Це свідчить про те, що важливим завданням на державному рівні є підготовка молоді до свідомого виховання. Чим адекватніше і конкретніше сформована система їхніх уявлень про виховання, що більш поінформовані та практично підготовлені молоді люди можуть відігравати роль батьків, то більше в них шансів створити повноцінну сім'ю та успішно виховувати дітей.

Чинники, що визначають становлення усвідомленого батьківства, можна поділити на зовнішні та внутрішні. Зовнішні чинники зумовлені сукупністю зовнішніх впливів, які можна розділити на кілька рівнів – це мікросистеми, мезосистеми, а внутрішні – це особистість, риси особистості, тобто фактори на індивідуальному рівні.

Отже, свідоме батьківство – багатогранне явище. Воно виражається на двох рівнях: суб'єктивно-особистісному та вищому індивідуальному. Ці рівні також є етапами формування взаємин між дитиною та батьком.

Виховання – це духовна потреба людини, а біологічна сторона пов'язана з тим, коли жінка обіймає та годує свою дитину.

Суспільство розглядає матерів і батьків як соціальні категорії, що не залежать від біологічних аспектів цієї проблеми.

Період до одруження – це перший рівень батьків. Саме в дошлюбний період формуються когнітивні, поведінкові та емоційні компоненти батьківства. Другий етап полягає в коригуванні цих поглядів у молодого чоловіка. Феномен батьківства безпосередньо пов'язаний із поняттями відповідальності, довіри та готовності.

Поведінкова складова молодих батьків – це визнання народження дитини та прояв нових можливостей для самореалізації [8].

Конкретизуємо основні чинники становлення усвідомленого батьківства.

1. Виховання дітей на підставі наступності поколінь у міцній та дружній родині. Важливим моментом також є те, що й батьки перебувають у сім'ї, усі вони задоволені подружніми стосунками у ній. Це не дивно, адже щасливі батьки, які люблять, розуміють – ключ до душевного спокою для будь-якої дитини.

2. Духовно-моральний добробут. Він містить у своєму складі вміння батьків донести до своїх дітей духовні, моральні та національні цінності, в основі яких має лежати розуміння різниці між добром і злом, брехнею та правдою. Згодом вони мають стати основними у стосунках між людьми, сім'єю та суспільством.

3. Уважне ставлення до здоров'я сім'ї. Усвідомлені батьки повинні ретельно стежити

за своїм здоров'ям, проходити щорічні медичні обстеження з метою ранньої діагностики захворювань та підтримання здоров'я на належному рівні. Адже виховання дітей потребує великих зусиль, а якщо немає здоров'я, то просто нема де їх взяти.

4. Соціальне та домашнє благополуччя, матеріальне благополуччя. Для гармонійного розвитку дитині необхідно створити таке середовище розвитку, яке неможливе без цього фактора. Це пояснюється тим, що у суспільстві більшість послуг, пов'язаних із освітою та розвитком, надаються за плату.

5. Між батьками та дітьми, подружніми підсистемами, між поколіннями – відсутність хронічних сімейних конфліктів. Дитина, як правило, виступає в ролі «захисника світу» у сімейних ситуаціях, дуже болісно переносить конфлікти та всіляко намагається їх вирішити. Водночас основні завдання розвитку, властиві для цього віку, відходять на другий план. Симптомами можуть бути такі симптоми, як погана успішність, відхід з дому, непослух та протест, тому дитина повністю занурюється у сім'ю.

6. Єдиний підхід до виховання дітей обох батьків. Діти дуже чутливі до протиріч. А якщо батько строгий, а мати все прощає, вони швидко вчаться маневрувати, і проблеми з поведінкою обов'язково з'являться. Для дітей дуже важливо, щоб обидва батьки були дуже послідовними та постійними у застосуванні виховних впливів. Встановлені правила повинні прийматися батьками спільно та дотримуватися всією родиною – це закладає основу сімейної ієрархії. Якщо мати і батько не згодні з будь-якого питання, варто посперечатися за відсутності дітей.

7. Здоровий сімейний спосіб життя – лише своїм прикладом батьки можуть прищепити своїй дитині любов до спорту та гарні звички.

У сучасному світі часто, коли кожен день розписаний по хвилину, люди втомлюються та йдуть із головою в роботу. Проте необхідно знайти час для спілкування з дитиною.

Для дитини, навіть школяра, важливо відчувати, що з початком нового етапу вона залишається не лише учнем із великою кількістю домашніх завдань, а й улюбленою дитиною. Зручно влаштувати сімейну прогулянку до парку або культурну поїздку до театру, цирку, зоопарку тощо. У вихідні необхідно продовжувати грати з дитиною і слухати її.

Підліткам у цей складний період їхнього життя необхідно відчувати участь та розуміння дорослих. У цьому віці виводити дитину з-під батьківського впливу дуже небезпечно, вона ризикує потрапити до зони відчуження і втратити довіру. Тому бажано починати щоденні сімейні ритуали, наприклад вечірнє чаювання, коли вся родина збирається за одним столом, і кожен може поділитися своїми враженнями та думками про минулий день. Це допоможе сім'ї не лише зберегти подію

в актуальному стані в житті підлітка, а й передати досвід старшого покоління у стриманій формі.

Отож на основі даних про становлення різних рівнів батьківства можна організувати його цілеспрямований розвиток, а також готовність молодих людей до усвідомленого батьківства як на суб'єктивно-особистісному рівні, так і на надіндивідуальному рівні.

Список використаної літератури:

1. Алексєєнко Т. Ф. *Концептуалізація соціально-педагогічних основ сучасного сімейного виховання* : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05; 13.00.07. Київ, 2017. 573 с.
2. Безпалько О.В. Сім'я як провідний фактор соціального виховання особистості. Соціальна педагогіка: Підручник. 4-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А.Й. Капської. Київ : Центр учбової літератури, 2009. С.200-221.
3. Волошенко М. О. Підготовка майбутніх фахівців соціальної сфери до формування усвідомленого батьківства у молоді: теоретичний і методичний контекст: монографія. Тернопіль. Осадца Ю.В., 2022. 452 с.
4. Волошенко М. О. Сучасне батьківство як предмет дослідження в закордонній науковій літературі. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021. № 77 Т. 1 С. 24–28. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.77-1.4>
5. Годлевська А.І. Сім'я – інститут соціального виховання дітей та молоді. Соціальна педагогіка : Підручник. 4-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А.Й. Капської. Київ : Центр учбової літератури, 2009. С. 222–241.
6. Мірошніченко Н.О. Усвідомлене батьківство як предмет соціально-педагогічного дослідження. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. 2009. Вип. 9. С. 139–146.
7. Основи батьківської компетентності / За заг. ред. І.Д. Зверєвої. Київ : Наук. світ, 2006. 156 с.
8. Трубавіна І. М. Огляд сучасних досліджень з професійної педагогіки щодо підготовки фахівців до роботи з сім'єю. Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. 2017. № 1 (306). С. 276–283.
9. Durmanenko, E., Cherneta, S., Bychuk, I., Voloshenko, M., & Tbinskiy, Y. El valor de la paternidad consciente como dirección prioritaria en la formación profesional de los trabajadores sociales. *Revista De La Universidad Del Zulia*, 2021, 12(35). P. 85–105. <https://doi.org/10.46925/rdluz.35.05>
10. Kapska A.Y. Professional and etnical culture of the social worker : the import and structure. *Science and practice: Collection of scientific articles. horpe Bowker*. Melbourne, Australia, 2016. P. 252-256.

Voloshenko M. Support for the formation of conscious parenthood as a psychological and pedagogical technology

The article examines the issue of the formation of conscious parenthood and its support as a psychological-pedagogical technology and specifies the main factors of the formation of conscious parenthood. The analysis of the literature showed that the question of the system of factors determining parenthood has not yet been fully resolved in psychology. As a rule, theoretical positions and practical studies in the field of family relate to certain aspects related to the formation of a person as a father. Among these factors, reproduction factors are the most studied in domestic psychology. The reproductive attitudes and reproductive behavior of an individual are the most developed from the point of view of causal and functional dependence. As for the formation of parenthood, it should be noted that the social level of influence generates this formation in each specific case, setting a certain model of parenthood for the individual, providing a starting point for the separation of the personal characteristics of the spouses, their value-motivational sphere, as well as the experience gained in parenthood family. It is in the family that a person acquires his first social experience, learns rules and norms of behavior. The parental family serves as the most accessible model for observation, and under certain conditions, for imitation. An important task at the state level is to prepare young people for conscious education. The more adequately and concretely formed the system of their ideas about upbringing, the more informed and practically prepared young people can play the role of parents, the more chances they have to create a full-fledged family and successfully raise children. Parents are of great social importance, as they determine the development and well-being of the family system and society in general. Characteristic trends for modern families, especially parents (the phenomenon of «social orphanhood», childlessness, feminization, weakening of the pedagogical role of parents, a significant decrease in family stability, etc.), force us to pay more attention to this area.

Key words: *conscious parenthood, psychological and pedagogical problems of parenthood, pedagogical technology.*